

Epistola laudans poeticam

<https://hdl.handle.net/1874/275986>

7
Enee Diluū picolominei Venens pōete laus
reari Eplā laudans poeticam eamq; sciēcie
iuris preferens :-

Areas Diluū dñō Guilhelmo de la
pide militi leāto et strenuo **D. P. D.**
Venit ad me hodie tu? Michael ym-
mo meus ymmo noster. et o inquit
Enea vir ab hinc hora me aggressus est. qui se tā-
tam iuris petitiā iactat habere ut nullius Itali
disputationē formidet. nec Panormitāo nec Lu-
douico rōno si viuerent palmā darz. Cynū. Bar-
tholū. Baldū. Johem Andree. Imolē. Butrū.
Fulgios. omnes novos legū interpretes post se fas-
cit. inter **Deuolas. Vulpianos. Neruas. Pom-
ponios. Paulos. Veruios** se locat. Multorū ver-
borū est sed quātum salis habeat non scio. qui eū
sequuntur. audire magis q̄ loqui possunt. **Donis**
pl⁹ quatuor secū fui. numq̄ michi vacuū temp⁹
prebuit quo aliquid dicerem. cicada est que ut
tacta fuerit semel numq̄ silet. Scis qualē cicadā
non ut in **Reginis** sunt que iussu **Vertul** tacent
s; ut **Locrenses** que ultra ceteras strepunt. **Is** po-
eticā contēpmit. nec si dñi musas ei omnes infunde-
rent gratias ageret. quia p̄ter legū petitiā nullā
esse sciētiā predicat. **Poeticam** vō por sus inuti-
lem esse cōtendit que nec panem lucratur nec vel-
titum. **Solus Iustinianus** et **ypocras** **mar subium**

implent ieiunus cantat **I**uānus mortis et sat
est cum dicit **O**riacius **D**e **S**tomachatus sū dum
hec audio **G**uilhelme militū dec⁹ nec me cōpme
re possum quin bilem exspuam si nō cum alijs sal
tem teū qui iudicium habes rectū **N**on vitupero
leges vt ille musas: quīs **Q**uidij verbis vsus v̄s
boias leges dicere potuissim. sunt em̄ vtilēs cons
stringūt hoīmz vitas et quia non potest quilibet
esse phus. vt quid vitandum quidq; sequendū
sit agnoscat. edite leges sunt ⁊ āte hoīmz oculos
posite t̄q; cācelli quidaz. vltra quos progredi nul
lus audeat **L**egibus tamē nemo pfectus fiet nisi
phie studijs incubuerit. quia nō possunt omnem
casum cōplecti leges **I**deo princeps moderator est
legis epicheyamq; habet vt dura mollificet **L**ax
am v̄o sanxonē restringat **Q**uod numq; r̄ce p̄s
cipēs agent nisi magtām vite expultricemq; vici
orū secuti fuerint phiam. **S**ed h̄ noster **M**onar
cha vel bipes asellus potius inflatus opione sui
ciuilem scienciam omnibus p̄fert. matrem filie
postpoit: et fluminibus mare **I**s est ex illis cecis
et obtusis hominibus qui postq; leges q̄tuor aut
decem meōrie cōmendaēt iā nō amplius hoines
h̄ deos se putant leges diuina censēt oācula que
vel **A**pollo vel **A**pollinē maior d̄s ip̄e per **M**oy
sen tradiderit. aut quaha sunt xp̄i respōsa q̄ nos
euāgelia nūcupam⁹ ⁊ p̄pterea si quid egisse **C**esa

rem audiunt quod iuri scripto conuenietur id irritum
garrunt nulliusque esse momenti quasi obnoxii sit
princeps terminos curie et stilum seruare ligatus legibus
sit quod nec ipse leges volunt que legis vi-
gorem dicunt habere quicquid principi placuit. **De**
nesciunt hi stulti atque demetes equitatem plus in
principe locum habere quam rigorem. Quod si iuri scripto
Cesar nonnumquam obtemperat: satis est quia sequitur
equitatem apud philosophos late descriptam quam nulli ius-
tissime discernere possunt nisi ad fontem ueniant unde leges
scaturiunt imitenturque pitissimos illos iurisco-
sultos quorum scripta et philosophiam et orationem edo-
lent. **Hed** nostri panis questores et auri conuulsos
vix intelligunt ornatum iuriscosulorum sermonem neque
quid illi uellent quouis pacto scirent nisi cometa-
tores sumas textuum exponerent hoc dicit ista lex hoc
illa quos isti sequuntur ut cecum ductorem suum. **Dicem**
plura in hac parte si uocat me defensio poetis quam
noster tabulus non desiderat. **Credo** equidem nam nec
sues margaritas curat **Gallus** **Esopi** iaspidem
contemnit **escam**que magis quam iacintum inuenire uolu-
isset **Contempnis** alime **Poetum** spernis musas bos
fugis humanitatis studia caper **Contempnit** et **Po-**
etis te nec te choros suos intrare permittit. **In** omni-
bus cum sis fatuus miror in hoc uno te esse sapien-
tem quod cum videas obseratam tibi atque abditam
Poetum nolle te suum commercium dicas sapere

hoc est. nunc te p̄m video quia nō cupis quod
non potes habere. Stultum est deſiderare quod aſſe-
qui nequeas. Tu tū vltra p̄gredieris ſciarumq;
omnium ſplendorem vocas ineptias. Didit pendē-
tes aſelli teſticulos vulpēcula ⁊ prope caſuros cre-
didit ſecuta eſt predā ſperans. at poſtq̄ diu fruſ-
trata eſt quia nō cadebant teſtes. o q̄ inq̄t m̄gri
ſunt: nūq̄ illos eſſe potuiſſem. **R**igra eſt tibi po-
eſt ſtulte quia candorē eius obnubilatis oculi nō
vides. **N**on ſapit egrototo vinū quia leſus eſt gul-
tus. **N**on eſt de pane lucrando dicitis. **T**ibi nūq̄
lucrari panē poeſis poſſet quia craſſis ingerens
nubilofiq; mētibus non pōt fructū preſtare **A**t
Virgilio frugifer fuit **O**ratio admodū pinguis
qui ſcui p̄this optabat **O**pian⁹ qui noīa piſciū
naturalq; deſcripſit magnas opes eſt aſſecutus.
Quid noui. **L**eonardus **A**retinus. **G**uarrinus.
Arcuſpa. **P**anozmitanus **A**nchoius luſcus. plu-
res alij hys et patrimonija ſūt ap̄hata et opes ac-
cumulate q̄ plures quia poeſim et oratoriā ſunt
ſecuti. **N**ec tibi ūq̄ tantū aurū **D**penilator prebe-
bit quantū **Q**uintilianus **A**retino tribuit. **E**t
ſi apud hanc tua **G**ermaniā nō ſūt in pretio **V**as-
tes non poeſim ſ; principes potius argite q̄bus le-
uiſſimarū rez maior eſt cura q̄ leatūm. **A**p̄d **I**ta-
los autem florent huiusmōi facultates nec erubel-
ſunt principes audire et noſſe **P**oeticā idē. ſpero

quod tu nolles et in Germania futurum aliquando quia
et olim iuros doctos hec terra tulit et iam plerumque
que; novos dicendi peritos qui te invito etiam si tibi
rumpantur ista eloquentiam inter Germanos se
abunt. Nec enim inutilem venturum ut tu asseris poe
sim. sciunt ex hac maximum gigni fructum. Quo
enim pacem provincie et amicitie vel confiam per inter
grati possent nisi facundia foret quam poesis abit
An nescis quantus est Ciceronis usus? quantus his
toriarum? quantus orationum Rex regi per litteras
dilatavit. Cicerones federa protulerunt Absentes cum absentibus
bo favent. Historia nobis res gestas refert que testes
est temporum. Iuxta veritatis et vite magna orationes Senatus
regunt populos ducunt leges suadet Sed quis hec bene
agat nisi poeticis et oratoribus imbutus disciplinis
Quas preterea grates referre Homero debent Greci
et atque Troiani qui iam duobus annorum milibus
mortui. adhuc vivunt? Rovit quanta sit utilitas
poetarum Alexander magnus cui per Asiam iter fa
cienti cum obviam tumultus Achilles fieret o fortu
nate inquit adolescens quem tanta decantavit tur
ba Homeri scilicet musam designans Alexandrum anu
te filius Rex macedonum Pyndorum poetam latinum
apprimis dilexit Archelaus eius successor intantum
poetas amavit ut Euripidi tragico consilio sum
mam crederet cuius suprema non contentus proles
qui sumptu funeris carnes confusus est et merore

quem animo conceperat vultu indicauit **Africanus**
in **Porci** **Quinti** **Enni** statuam sepulchro suo iussit
imponi **Isander** **Lacedemoniorum** dux cum obsideret
Athenas quo **Sophodis** inhumatum corpus iace-
bat inducias dedit ut congrue et digne poete ex-
equie fierent **Julius** ille **Cesar** qui nobis **Romanum**
imperium peperit non solum poetas amauit sed fieri
etiam et dici poeta voluit **Idem** et **Augustus** **Des-**
tauianus ac propterea mortui viuunt nec vlla istorum
etas inmemor erit. **Quod** si nonnulli principes equos po-
etis et canes alere quam poetas volunt et multa carne
Leones visosque pascunt intestinis poetarum nihil pres-
bentes. talis erit eorum obitus qualis equorum et
canum nec post mortem maius erit istorum nomen quam
visi atque leonis **Integri** morientem nec beneficium mu-
sati famam sibi vindicabunt quos tuo ex more nichil
curauerunt. **Antiquitas** prouida tanti poetam fecit
ut tam poetas post obitum quam **Impatores** post
victoriam triumphare et curru magifico duci
per vrbes voluerit. communeque illis insigne prebuit
Lauream. quam sicut ab hostibus **Impatores** liberant
cives. sic vicia fulminantes et virtutes extollentes
poete ciuitates custodiunt et amplificant. **At** tu
maior **Alexandrio** magno. **Isandrio** victoriosior
melior **Scipione**. prudentior **Iulio** **Augusto** fortua-
tior. et omnia antiquitate sapietior inutilem poe-
tica dicitur quia nil patri affert nil auri nil dicarum

4

Esto quod ais non tamen idcirco legibus tuis poetica cedit. namque dum tu autem petis auare facis amator mundi cultor poeta honorem famamque queis et cantans superbum laudes virtutum exercitans a morem iter sibi facit in celum tu cum auro et diuitijs quas sequeris quas solas dare beatitudinem putas in terra manebis et animam simul et vitam perdes. **N**on est michi crede noscere leges quam poeticam maius. scio quia non credis sed stulti credulitas nec dat vetum nec aufert **C**ycero qui fuit lingue latine princeps semper poetas fuisse raros testatur quoniam hec facultas donum dei est quod non omnibus datur artes cetera studio diligentia preceptionibus possunt apprehendi hanc nemo assequitur nisi diuino munere predictis **T**u te vides iuristatum greges inter quos plures excellunt habenturque doctores et legum interpretes quorum mores nichil a brutis distant qui res humanas minus quam capere norunt. **T**u non fateberis hoc quia fortasse se capior es capus **E**go **P**olinus noui **M**ediolanensem qui lumem habitus est iurisciuilis **I**s facturus edificium muros aduxerat trabes in edium medio erant quibus lacunae aule construui debebat tempus tenandi fuit. ite inquit **P**olinus architectis conedite ego interim aliquid operis faciam **I**llis amotis trabes metit quam longas vult ex pariete in parietem etem mensura recepta nec quod intra murum ligni

pars esse deberet aduertit sciditq; trabes a pbi
dit edificium **I**s tamen iuris preceptor eát multis
tis annis cathedram tereát **Q**uid tu in hac disci
plina iuris tãtopere laudas? a omibus prefers
cuius alim possunt effici pceptores **O**rator atq;
poeta si ciceroni plusq; tibi credere volum? null?
erit nisi et prudens et bon? multaz sciãz peitiam
fuerit assecutus **A**tq; idcirco rari semp poete rariq;
Oratores fue? **I**n q; numero facis sapient? si nō
desideras esse quia nō potes stulte si cōtempnis qd tã
ti iura cōmendauert. **N**ec ad nēm a sellum sint
dicta **T**u **G**uilhelme discipliaz amator si unq;
hosce hoies audiuertis **S**uscipe poetice partes et
ostende te hui? diuini numeris cultorē **V**ides qm
facile sit has picas cōmunicere hos tãq; pulices in
ungues compine. **N**ec sine vt diuinã poeticam
que vt **C**icero tradit oium doctrinaz est prior in
ueta pollutis arguāt labijs **D**efende hãc pulch
rimã dnãm cui si p̄fidio fueis nom habe? eternũ
Et nō solũ in meas eplãs q tũ nō sunt cito casus
re h̄ in septa potioz vatũ inuenieris legend? **V**ale
et illustrissimo p̄ncipi dnō duci **A**lberto me dn̄s
datũ facito et quia **C**ōhbar? ei? es admone illũ
ne litteraz studia contempnat **I**terum atq; iterũ
Vale **E**x **W**ienna p̄mo kl Junij. **M**.ccc.xliij

Ciusdem Cneei Siluij Poete de differencia
inter scientiam et prudentiam et de poetis.

Aderat nuper cesarea maiestas multorum
baronum ac nobilium stipata catheis dum
michi hoc in loco vice prestantissime disputator
vehemens atque subtilis inter alios tria si vis
te meministi obtulisti propleumata fuitque tunc aus
ditorium illud tam doctoribus quam discipulis frequen
tissimum. **Ex illis primum fuit** Vt prudentia sit idem
habita cum scientia morali tradita in li. ethi. politico
rum. iconoico et in li. cano. et legum. **Secundum.**
Cur prope nris temporibus sint adeo pauci cum vi
deantur multum utiles et necessarii. **Tertium** quod
in Cancellarie fortasse notam excogitatum est aut
rursus causa propositum **Cur** viles cutes cadauerum et an
tique camisie cum cera in cancellariis venduntur pro
optima minera. **Dec** sunt mihi fallor que vix sine
gulari prudentia magister et disputator insignis ex me
percontata est **Quaerent** et alij duo qui illic assident
quedam alia ut moris est in disputatione que de
re qualibet habetur illa ego memoria non teneo
neque. **Cineas** sunt ille Pirchi legatus qui altera
die qua Romam intrauerat uniuersum senatum et
equestrem ordinem propriis nominibus salutauit
tanta enim fuisse memoria tradunt historie. **Respō**
debo igitur hys tantum tribus que retuli propleumatibus

nec verebor me dicere imparatum fuisse cum illa quæ-
rentur. nam et Demoscenes qui omnium Grecorum
principuus orator fuit interrogatus iussu huiusmodi in
senatum dicere. non erubuit imparatum se velle
respondere. **Q**uidam adeo cupidi glorie sunt ut
ex tpe velint cuiuslibet interrogatiuncule satisfacere
sed hinc sepe dum gloria queritur ingens ignominia
crescit. nec enim humanum est cuiuslibet interrogati bene
respondere. **N**ed est huiusmodi auditorum tanta modestia
ut data sit unicuique ad cogitandum mora qua ne
ipse usus paratus adueni vestris petitionibus inge-
ornatissime ac huiusmodi vniuersitatis clarissimum iubar
non solum respondere sed etiam ut opinor satisfacere.
nichil tamen dicam quam vestra doctrinam instruens sed
tamquam meam ignorantiam erudiens verbum habeo
daboque locum responsis vestris quibus me melius et
rectius admonueritis. **C**um igitur queritis utrum
Prudentia sit idem habitus sicut ante dixi. **R**e-
gatiua parte amplector quam et vestrum argumen-
tum tuetur quod secundo loco posuistis. **P**rudentia
namque viros bonos facit. **S**cientia vero illorum ha-
bitus etiam malos comitatur ergo non est habitus
idem. **A**ggrebiamus tamen hoc altius diffiniamus
scientiam atque prudentiam omnis enim ut Cicero
in libris officiorum dicit que a ratione suscipitur de al-
liqua re institutio debet a diffinitione proficisci ut
intelligatur quid sit id de quo disputetur. **N**unc

igitur ut phidrotus tradit est cum res aliqua certa ra-
tione percipit. prudentia est qua discernuntur a
bonis mala. id si sic se habet laudabilior est scia quam
prudentia plura enim complectitur. nec Cicero ab hoc
dissentit dum in ethoicis ait. prudentiam esse rerum
bonarum et malarum ac utrarumque sciam. Sed aliter
Augustinus in libro de moribus ecclesie diffinit. sic enim ait
Prudentia est amor ea quibus adiuuatur in deum
ab his quibus impedit sagaciter eligens. Et alibi
sic diffinit. Prudentia est rerum bonarum et malarum
cum alteram dilectione et reliqua detestatione sciens
tia. Secundum has diffinitiones qui prudens est idem
quod vir bonus est. cum bonum diligit malaque detestetur.
At scia librorum Aristotelis. et iuris quibus bonum malaque
noscat non tamen hec odire et illa diligere cogit.
plures enim peritiam illius habent qui sunt et auaritie
et aliorum vitiorum serui quia non mutat affectum
cognitio semper. quibus instruat intellectum. Nam
et Salomon qui scientissimus fuit ac bonum et malum
nouit tamquam viliissimum propter luxuriam se tra-
didit inter uxores trecentas concubinas septuas-
gintas marcescens. Est enim scientia cognitio rerum
mortua que voluntatem mutare non potest ut vel
bonum cognitum amplectatur vel malum fugiat.
At prudentia radius viuus est a vero sole proce-
dens que non solum illuminat intellectum sed etiam
calescit affectum. Quod si quis neget probari

potest. Certū est em̄ Aristotile Tullium Senz̄ ce-
teroz̄ phos inter virtutes numerare prudentiam.
si v̄tus est que sunt v̄tutis facit. Virtus autē viz
bonū reddit. ergo et prudentia v̄tū bonū reddit. qđ
autem v̄tus hominem bonū efficiat ex diffinīōe
liquet. Sic em̄ Aug⁹ eam in libro de q̄litate aīe
diffinit. Virtus est qualitas quedā vite vndiqz
consonās rationi. Benēce quoqz sentētia est bea-
tos fieri v̄tute homines. qđ si v̄tus beatos efficit
homines. et prudētia que v̄tus est idem facere ne-
cessum est. Sciencia vero iuris totiusqz morales
phie minime hoc operat̄ ergo v̄tus non est si nō
est v̄tus nec prudentia est quam constat esse v̄tu-
tem. Querit fortasse aliquis quomodo fieri pōt.
vt sciens bonū nō operet̄. Facilis respōsio est pluri-
mi sunt qui in gignas hīs musicam docent qui cā-
tare vel minimū versiculum in ecclesijs ignoārēt
sicut apđ Atheniēses Themistodes q̄cum in cōui-
uio recusasset hram habitus est indoctior nec oēs
medici qui practicā legunt mederi sciunt. At vsus
cōmunis apud quem vt Flaccus ait arbitrium
est et vis et norma loquendi prudentes non qui
bonū a malo discernūt s̄ qui bonū operant̄ appel-
lat. Er̄t igit̄ prudens qui scit vult ⁊ agit que bō
sunt. Dioli autem morales philosophie iurisqz
periti cum aliquando sceleratissimi sint nō possūt
appellari prudentes. plus inq̄. nam et si operent̄

que in eorū libris didicerit nichil ultra querentes
extra tamen prudentiū numerū remanebunt prou-
dentes namq; numq̄ erāt semper em̄ que bona
sunt operant̄. qui v̄o per omnia sequit̄ Aristotē
lem cum is semper deos nominet in errore manes
bit in iure civili non desunt ineptie nam et eorū
libri aiunt legem q̄q̄ duram esse seruandam in
iure pontificio dietim mutationes hūt vt sepe qd̄
iustum est hodie. cras fiat iniustum nec possibile
est vt iura et Aristotē scripta precipiunt simul
vivere que sunt inuicem sepe contraria. **S**i quis
igit̄ prudenter vivere vult eum plura oportet scire
q̄ libris hmoi contineat̄. **E**x quo liquet periti
am illoꝝ quos dixi libroꝝ nedū prudentem hoīez
minime facere s̄ nec omnia docere que sūt prudē-
tie necessaria. **A**liud igit̄ est prudentia et aliud cur-
sus moralis sciā. **N**ec obstat argumentū vstrū
loco priori pōitum. quū em̄ prudentia circa ea v̄-
setur que sunt ad vitā huānam bona ac circa eas-
dem scientia moralis consistat non tamen idemp-
titas sequit̄ nam modis inuicem diuersis se ha-
bent. **S**ciā em̄ solum intelligit̄ quod est bonum
prudentia v̄o postq̄ nouit etiam operat̄ vt ante
dixi. **A**stronomia de celi conūhione stellarū; turis-
bus noticiam prebet idem facit **A**strologia quia
hec tamen supersticiosum quid habz dum fidei cum
cursu necessitates hoīm et mores predicare conat̄

aliud **Astronomiam** dicimus esse et aliud **astro-**
logiam. Et hec ad primam petitionem respondit
se sufficiat. **T**rales nunc ad interrogacionem secun-
da. **C**ur tam pauci sint nostris temporibus poets
cum videant multum vtales et necessarii. **I**n q̄
vix doctissime ago vestre prudentie ingentes gr̄as
que michi oracionem dedit de poesi publice loq̄
Sunt em̄ pleiq; homines qui poeticam ignora-
tes in iudorum more poetas contempnunt atq; vt
soli omnium l̄atissimi reputentur ea solum probant
q̄ ipsi sciunt. **Q**uod viciū late pat; vbiq; terrarū
Istorū ergo inscitā atq; impudētiam contundere
menti erat mee s; non ingerebat se tēpus commo-
dum quod nunc michi datum esse admodū letor.
De; ego magister clarissime paucos esse nostris
temporibus poetas nō miror sepe em̄ pauci rarissi-
simiq; fuerūt q̄a nō datur passim cuiibet diuina
poesis. s; eos despici atq; contēpnū nedū miror s;
indignor stomachor turbo etatiq; nostre cōdoleo
que tam splēdidū imbar tantumq; decus huāne
ac diuine sciencie tam necessarium munus a deo
datum nichilfacit. **R**am pulciscis temporibus cū
sapiencia virtusq; viguit tātus honor huic doctri-
ne impendebatur vt sicut post victoriā imperator
sic et post consumatū studiū poeta laureatus per
urbem triumphali curru sequentibus ciuibns et
festum agētibus duceret. **H**inc et **Julius cesar**

romani fundator imperij et Augustus successor
eius ad magnam sibi laudem reputant collegio
recipi poetarum. nec egre tulit Julius cum sibi colle
gium intranti non assurgeret Actus quem poeta
notat se esse prestantiore. Scipio Africanus maior
poetam Ennium adeo dilexit. ut eum viatum suatum
omnium comitem habere voluerit. eius statum in
suo sepulchro collocari mandavit. Sisander Iace
demoniorum imperator dum obsideret Athenas quia
conperit poetam Sophoclem interisse corpus suum
ad huc inhumatum esse inducias dedit ut poetae mag
no congrue fierent exequie. Alexander amice filius
Rex Macedonum Pyndarum poetam appri
me dilexit. Archelaus qui ei successit Euripidi tra
gico consiliorum summam credidit Alexander mag
nus cum transisset in Asiam vidisset tumulum
Dectoris. o fortunata inquit adolescens quem ta
lis tuba decantavit. voluisset nempe et ipse Domes
alterum habuisse qui suas laudes cecinisset. sed non
fuit adeo felix. Cherillum tamen poetam multis
donavit muneribus et si fuit ineptus ut Flaccus
inquit. Cum ergo tales tantique viri poetas ama
rent et honori habuerunt. eosdem nostris temporibus
contempni non indigne miror. Verum quia dicitis
in questione vestra Magis gravissime poetas vide
ri vales et necesse. constat ex hoc vestram prudentiam
non nichil detraxisse dignitati poetice. non enim ut

sunt poetas utiles dicitis sed videri utiles. plura namque
videntur utilia que non sunt. Est igitur huic obui-
andum monstrandumque poetas et utiles et necessa-
rios fore quod paucis agam. Rempe ois doctri-
na que vitam erudit humanam utilis est. huiusmodi est
poetica ergo utilis. dubitatis fortasse quare
pacto erudiat homines poesis? Sed audite obsecro
primum sanctissimum et omni reuerentia dignum. Sahl-
um ego inquit ille e quodam viro qui ad vestiganda
poetarum mentes acutissimus habebatur. audiui
Cum diceret totam honorem poesim laudem esse virtutis
et eo potissimum loco dum naufragum et nudum
Ulysem refert quinquidem pro vestibus virtute illum
dixit esse ornatum. quod enim alius tunc clamat. Home-
rus quod o homines sit vobis cura virtutis que etiam cum
naufrago simul enatat. Quid sibi vult alius. Vir-
gilius dum ait. Ascendam. Eneas. Disce puer virtute
ex me fortunam ex aliis. Et iterum. nacte noua virtute
puer sic itur ad astra. Est igitur utilis poetica que
laudando virtutes in earum amorem allicit homines.
Hinc illud Iuuenalis nobilitas sola est atque vni-
ca virtus. Est et iterum utilis quia vicia detestatur ac-
cet; ab his homines quod tribus verbis Iuue-
nalis pulcherrime facit dum ait nemo malus fe-
lix. Est et aliter utilis poetica nam dei nostri lau-
des nullo pacto suauius aut melius decantari pos-
sunt quam verbis poetarum. Hinc omnes apud He-

breos psalmi ut inquit yfidorus meteo carhrius
constant atq; in mortem **Flacci Romani** et **Greci**
Vindari nunc iambici sunt vsus nunc alcaici nunc
saphici. ob quam causam et **Dauid** regem sacrum
poeta appellamur. **Salomo** quoque cuius sapiam
tam nunc quam iudei magnopere demirantur in numero
poetarum fuit. tres enim quos lingua sua composuit
libros **Parabolas**. **Ecclesiaste**. et **Cantica cantico** 7.
exametris atque pethametrus vsibus curere voluit.
sicut **Ioseph** et **Heonimus** testantur. **ysaias** quoque canti-
cum suum eadem metrorum quantitate conscripsit. nec
Iheremias poete nomen abhorruit. qui sicut. yfido-
rus ait pleaque ex suis opibus diuerso metro composuit.
Que idcirco retuli ut uideatis etiam domesticos fidei
poetice nauasse opas. quos et christiani secuti sunt
ut **Damasus**. **Ambrosius**. **Gregorius**. et alii qui postea
diuersis poetarum mensuris ymnos scripserunt. **Quia**
qui de beato **Iohanne baptista** canit ymnum saphi-
cum carmen habet. **Ut** queat laus etc. **Traseo** **Boe-**
tium **Seuerinum** qui licet philosophus sanctus fuerit nullum
tamen generum carminis neglexit. **Duo** quoque tantummodo refe-
ram exempla quibus utilem constat esse poeticam.
Inter **Athemenses** et **Megarenses** de proprietate **Da-**
lamiæ insule prope vsus iterum armis dimicatum fue-
rat pro multis cladibus capitali esse apud **Athemenses**
cepit. si quis de vindicanda insula legem tulisset.
quam rem **Dolo** cum aliter non possit insuetis sibi vsibus

perurbauit. atq; animos **Cyniū** arte poetica sic
cepit ut ex templo bellū adūsus **Megarēn** decer-
neret. insulaq; deuictis hostibus **Athemienū** fie-
ret. hiefero alijs. **Inter** **Messenios** atq; **Lacedeō-**
nios bellū. erat **Dux** **Lacedemoioꝝ** **Thirtheꝝ** **Athe-**
mies claudꝝ fuit. cumq; multa sinistra p̄pessa eēnt
Lacedeōnij. ne contra fortunā pugnādo maiora de-
trimenta ciuitati inferrent reducere exercitū volue-
rūt. **Sed** inuenit **Thirtheꝝ** qui composita car-
mina exercitū pro oratione recitauit in quibus hor-
tamēta virtutis dāpnoꝝ solacia belli consilia sc̄p̄-
sit. itaq; tātum ardorem militibus iniecit. ut com-
misso p̄lio moꝝ victoiam obtinuerūt. **Sic** due
clarissime ciuitates **Sparta** et **Athene** que due
totiꝝ **Grecie** oculi putabant̄ consilio et ingenio
poetarꝝ releuatae sūt. **Nunc** an sint poete neces-
sarij videamꝝ. nempe dici nec̄m debet illud sine q̄
bene non possumꝝ viuere. s̄ ab̄q; poetica nulla res
publica b̄n̄ viuūt ergo necessaria est. **Dicent** aliq;
q; sine poetica plures bene virisse fuisseq; sanctos.
Sed ego non vnicuiq; necessariam poehm dico.
s̄ in cōi reipublice. quia non bene viuūt ciuita-
tes nisi sint qui bene mores suadeant et vicia ofu-
tēt quod pp̄ie poetarū est. qui mille modis mil-
leq; artibus sciunt hoc probare et illud edargu-
ere. **Instabitur** tursus diceturq; melius hoc ora-
tozem facere cui vectorum milia suppedicabunt.

10

Non nego. nam qui sermones habent ad populum quousque
Theologi sunt in ea tamen parte orationis funguntur officio et nisi preceptis utantur orationis que quibusdam vel sine arte natura ministrat parum proficiunt. Sed orationum dicta non herent menti et quae soluta sunt facile dilabuntur. poetice sententiae breues sunt ligataeque pedibus ab his negotio retinentur. Hinc est quod in omni gente quantumcumque barbara feraque poete reperiuntur si non latini saltem vulgares qui verbis sententiarum graues materias sub breuitate concludunt. qui etsi nomen poetarum illustre tantamque dignitatem ferre non valeant poetica tamen videntur. Adhuc quod elegantia sermonis lux expositio breuitas grauitas haberi non potest nisi ex poetarum fontibus hauriantur. Hinc Hieronymus. Lactantius. Augustinus. Ambrosius. Cyprianus. Leo tamen qui litteras sacras ornatissime commentati sunt studiosi fuerunt poetice sicut eorum scripta demonstrat poetarum dictis ubique referta. in Aristotelis voluminibus omnes scitis quae crebra et inculcata sunt testimonia poetarum quousque moderni doctores non sine graui dampno catholice fidei poeticam spernant. que proculdubio necessaria est. si referre gratias deo suarum laudes pulchre tanta debemus. Nec enim alii sunt quam psalmodia dulces ymnos ac suauissima de deo suis sanctis carmina recte componere norunt nisi poete. his tam utiles et ut monstratum est necessarios mirandum est dignis honoribus

non effecti. & maxie cū eorū doctrina sicut Cicerō
tradit et phiam et alias sciās vtilitate p̄cedit. cu-
ius rēptores Museus atq; Orphe⁹ reputant. qui
vicini fuerūt Naturā tempoibz. ¶ Nunc tēp⁹
est vt eoz argumēta dissoluā qui poetice solēt de-
trahē poetaz carpe. Sic em̄ aiūt. Poetarū libri
deos esse pluēs affirmāt. eos discordes. pluāq; in
hīs adulteria et nefanda cōtinent. at nūc
amorē suadēt illicitū. nūc alia vicia p̄bant. qđ si
beat⁹ Ihero⁹ idcirco se cesum ab āgelo narrat qđ
ciceronian⁹ esset tum tam Cicerō totus moralis
epistat. quibus tandem verbeibus afficiēdus erit
qui poetaz lenocinns oblectatur? Plato quoq; in
hīs quos edidit de republica libris poetas celsuit
ex sua quā ordinavit ciuitate pellēdos. ne blādis
orombus vires aīos demollirent. sicut Cicerō ī
Tuscul. refert et p̄bat. Hec sunt que adūsus po-
esim cōter dici solent. quibz nō erit michi ardu-
ū respōdere si vobz facile fuerit audire. Nam qđ
in poematibz de dijs mētio fit nō poetaz culpa s̄
tempoz fuit quibz ydola colebant. nec eī soli poe-
te de dijs loquūt. s̄ phi et ōnes scriptoēs illi⁹ se-
culi p̄tē Iudeos deos nuntupāt. & illos se vneāt
fatent. Quod autē crimina referāt non est r̄pre-
hensibile qñ id agūt vt hoīes ab hīs deterreant.
nam et theologi idem factitāt. qui v̄ro vicia pro-
bant rarissimi sunt. nec quod duo tresue faciunt

in cōe trahendum est **R.** et ideo vituperāda est
poesis quia quidam poetarū errores tuent. nam
si sic pergam⁹ nullam doctrinā sequemur. s; ipam
scientiarū mēm phiām cōtēpnem⁹. nā et ipsos
cōstat errasse phos. **Q**uid em̄ mollius aut lan-
guidius dici potest **Epicuri** sūmā qui oēm felicitā-
tem in voluptatibus collocavit et aīos negavit
immortales esse. **P**ythagoras inferos esse negat
et aīos hoīm post mortem in alia putat aīantia
ptransire. **A**uerrois vnā in omnib; corpōib; aīaz
esse rebat. **Q**uid theologi quos hodie pre ceteris
veneramur nūquid plures et raueret. quid **Ar-**
rius quid **Cutices** quid **Restori⁹**. quid alii pene
infanti vnitatis ecclie diuersiores. quid euo nro
Iohes **V**us atq; **Ihē⁹** qui **Constantine** crema-
ti sūt. nec em̄ vmq; tot hereses seminare potuisset
nisi theoligoꝝ titul se ornauissent. **V**erū hūc irre-
prehensibilis est theologia quā multi theoligoꝝ
abertent. sic incorrupta est poesis licet poete non-
nulli vicia tueant. **R**ec em̄ malū dici p̄t quo pos-
su⁹ vti bñ. alioquī nec libeales artes nec mecha-
nice pbande viderent cū hīs vti male possim⁹.
Quōd at de **Iheronimi** p̄uissioib; obicit. **S**i q̄s
Iheronimū attente puoluerit nō p̄pter **Cicerōis**
lectionem accidisse cōperiet s; quia sic **Ihē⁹** eum
legebat vt sacres līas fastidiret. qd̄ ego nec lau-
do nec probō. s; ita legendos poetas dico vt eorum

ibuti coloribus scripturā sacram ornatissime scia
pferre. **N**ec em sequēdi sunt aliqui qui ex flori
bus nichil sumunt preē odorem atq; colorem. s; imi
tandē sunt apes que mel etiā exinde nocūt excer
pe. **A**d Ciceronē vniū qui sūmā Platonis de po
etarū exclusionē cōmendat quid hic dicendū qui
busue armis tuebimur? magnus est testis Cice
ro. s; is non ex pposito locutus est s; quasi per trā
sū irritatus nam mox poetas excusauit dicens
idipm phos facere de quo fueāt poetas infamiza
tus. **I**s alibi extensius loquit multaq; reb; suade
re Romanis nitit vt Archita poetam ciuitate do
nent. magnam eos ppter ea q; laudem q; vtilitatē
oleuturos affirmās vt extat eius orō pulcherrī
ma **P**lato vō cum poetas excludit etiam seipm
excludendū asseruit. nam et ipē int poetas locum
habuit. cu; apud **M**acrobium vsus extant. dū
senubulco samio meum puellum qē et ali; plures
atq; vt dicam quod sentio. **P**oetarum maxima
laus est ex ciuitate platonis excludi quis em vix
bonus in ciuitate Platonis domiciliū vult vbi sic
Aristoteles in **P**oliticis tradit oēs femine in cōi
habent. promiscui more bestiarū cōubiū incer
ti filij. ignorati paēntes. **A**tq; ista Platonis suffici
at rōdisse. **V**erum vt de poetarū lectione in cōi
aliquid dicatur **S**cti **I**heronimi i eplā ad **V**rato
rem vrbis instructio seruanda est. qui de litteris

seculis figurā esse in deuteronomio dicit. dū
captiue duci in matrimoniū p̄ hebreos prohibent
nisi capite raso et unguibus amputatis. quod in
veteribus poematib⁹ faciendum est. ut apud
que de dijs verba sunt et abrahā amatorens blā
dimentis vbi laudantur uirtutes fulminantur qz
uicia sine scrupulo recipiāt. **Cui** et magnus **Da-**
uidus astipulatur qui similitudine de apibus po-
sita. nec enim inquit ille piter oēs flores ad eunt
nec si q̄s ad eūt eos totos absumūt. sed eo abla-
to quod operi suo sit aptum reliquū oē valere si-
nunt. et nos q̄q; si sapim⁹ in poetarū libris cum
exceperimus quod ueritati amā consentaneūq;
sit cetera oīa trāsgrediemur. **Cū** igitur ex testiō
magnū **Dasilū** sctissimūq; **Iheronimū** eē uetres
gentilez poete recipiendi sint cum antiquissima
disciplina tū poetica sit cū magnū ex ea et necessa-
riū fruct⁹ resultent. cū phi sanctiq; doctores pleni
sint auctoritatibus poetarum. cum cesares atq;
reges oēsq; maximi uiri poetas suis tēporibus
honorifice susceperint. cū diuine laudes a nullis
melius queāt qm a poetis decantari. nō imerito
hinc ab imo dixi mīadum est nostro tēpore ui-
bendi poetas q̄muis iam i italia resurgere cepe-
runt et pariter cū theologis hōnorari. **Nūc** ab-
soluenda est questuūcula cur tam pauci sint nos-
tris temporibus poete. quod non solū etate nō

sed omnibus praeclaris temporibus contigit plus tamen
hodie quam unquam. idque cur sit nunc absoluta. Qua-
tuor mihi huius rei uidentur cause. si plures sunt ni-
hil est cur mouear. Prima causa est. quia uia multa
scire oportet eum qui sit poeta. namque cum bella gesta
sua sit scribere. cum tempestates. cum tempora. cum locorum
sit. cum personarum adiciones. cum maris tractatus ante oculos
hominum ponere habeat. cum uirtutes laudare uicia-
que reprehendere debeat. quis non uidet ad haec bene
tractanda multis artibus opus esse. multas autem
artes pauci sunt qui assequantur idcirco et pauci
sunt poete. Secunda causa est. quia nemo poeta
est nisi cui hoc singulare munus ex alto traditum
est. ut cautas ac sententiosas uerbis humanos actus
describat. singularia autem munera paucis dantur
ideo pauci sunt poete. Poesis namque ut Cicero in
oratione pro Archia dicit munus est diuini nec arte
uel imitatione potest haberi nisi uera dicendi uerba
pocia deus ex alto. Ex quo fit sicut idem Cicero asserit
ut non solum nostris sed omnibus temporibus rarissimi
poete fuerunt. Tercia raritatis causa est. quia suc-
cessu temporis crescentibus hominum uicijs uirtutibus
que pereuntibus sicut alie discipline diminute sunt
sic et poesis ad nichilum uidetur redacta. Nam sicut
nemo mihi uel Augustinum uel Hieronimum hodie
dabit. sic uel Virgilium uel Ouidium dabit nec
Quarta causa est et in hoc ultima loco. quia non

13

reddidit poeti suus honor. ides pauci sunt poetae
Namque ut Cicero dicit honor alit artes. omnesque in-
cenduntur ad studia gloria ubi vero deest honor
ibi et studium deficit. ac sic fit ut pauci nostris tem-
poribus poeticam assequantur. quia non putant
homines honorari ex ea atque idcirco negligunt
illam. **A**bsolutis duabus prioribus questionibus
instat ridicula tertia inquisitio. Cur uiles cutes ca-
daverum atque antiquae carnisae cum cera in cancella-
rijs venduntur pro optima minera: Tangit me
hercule ista questio qui vnus sum ex cancellaria
postquam diuus **F**ridericus **C**esar in secretarium
suum me recepit. **S**oluam igitur questionem ex meo
ingeniolo. quo mi loco vnum dicendum est iocosum
Viam solus ahnus ibat suasque secum miseras que-
rebat qui vinum portans aquam biberet frumentumque
in horreis ponens fenum manderet. sed hec leuia
reputasset nisi quod etiam post mortem ex eius corio
tribri fierent atque tympana. quem sic querulosum
audiens varius puum animal tace inquit alime.
meus est post mortem labor. nam isti qui dicuntur
homines cum aliquem volunt sapientem facere cori-
um meum adhuc pilosum recipiunt frontemque illud
adornant quem volunt esse sapientem. doctores
enim creantes meis eos pellibus vestiunt. meque
quod est rex omnium difficilimum ex magnis bestis
uiros oportet sapientes efficere. sic enim corium

meū fata disposuerunt. qđ est michi et grauissimū
et molestissimū **A**udierunt hec rectores cācella-
rie uidētesq; in corijs cadauetū magnas esse uir-
tutes nō cōsuerūt illa p paruo precio dāda. sed
ea atq; canisias cum cera sicut equum erat mag-
no precio ceperunt vendere. imitatiq; sacerdotes
qui sonū campanarū. et fumum et aquā. et vba
dantes magnis vtuntur emolumentis. coria sua
nō putauerūt gratis dāda. **A**c ut omissis iocis
ad serua redeamus. ante carte et mēbranaz vsū
in dolatis ex ligno codicillis epistolazū alioq̄a
scribebātur. sicut et **Cicero** et **Damasus** et **Isidorus**
attestantur. exinde tam greci qm tusci superiducē
ceras inceperūt illas grassio ferreo inscripserūt.
post hec cartarum vsus apud egiptum cepit que
ex decerpto papiri tegimine conficiebant. at post-
modū ex lineis pānis iam ineptis alijs vsibus.
Exinde reges pergami mēbranarū vsum exco-
gitarunt. que ex mēbris perudū detrahūtur et ad-
huc ppter memoriam loci pergamena dicuntur.
Quia igit̄ in cartis que ex vetustis sūt canisias
et in cutibus pecorū ad vsam scribendi paratis
res magne maximeq; notantur. non est iniuria
si hec magno vendūtur nō ei res q̄ contiet s̄ que
cōtenta ē in extimacōne vit. **A**c sic trib⁹ q̄stioib⁹
vestris excellentissime magister respōdisse sufficiat.
vestro graui et optio iudi⁹ nihilomin⁹ saluo.

14

Eiusdem Enee poete epistola de laude literarum
Reas filius Repti suo Anthoio
Salutem plurimam dicit. Retulit mihi
hi Marnes pater tuus te dum puer
adhuc esses miro literarum amore fuisse
intellsum. postquam uero ex ephobis excessisti. nemi-
nem esse qui tibi amplius ut studeas queat psua-
dere. que res non mirum tantum michi sed stupenda
fuit. ceteri ei puertiam sibi et stulticiam deponunt
virilem togam et prudentiam induentes. Tu con-
tra sapiens puer stultus uir cupis uideri et barbam
quasi umbraculum uirtutis recipis. doleo certe tui
causa nec quid de te futurum sit scio. iubet Cicero
noster ut quilibet in adolescentia uiam eligat et ge-
nus uite quo uti debeat. Idem Hercules factitauit
Nam cum per quietem due sibi mulieres super huma-
nam formam uenuste apparerent. et altera sibi wo-
luptatem. laborem altera promitteret. hanc secutus
est sciens quia post labores premium certaminis daretur
Nec coronatur ut inquit Apostolus nisi qui regitiam
certauerit. Tu uero ut audio vagari sepe uis
nec aliquod genus uite saltem honestum amplecti
litteras que puer amasti. iam uir odio habes. pudet
me tui causa. Nescio enim quid esse possis absque litte-
ris nisi asinus bipes. quid ei homo est absque doctri-
na. quantumuis diues. quantumuis potens. Quid in
hominem ueliteratum et marmoream statuam interest

nō dur. nō rex. nō ipator alicui⁹ p̄m est lēaz igni-
tus. videm⁹ nēi seculi p̄ncipes qm̄ rudes sūt et ne
dū latinū h̄ mañnum quōdāmo ignorātes fmo-
nē quāto d̄spectui sūt. quō negligūt. quō vitu-
panē **Q**uod si q̄s eoz obediēciā in s̄bditis habet
nō amor h̄ met⁹ id facit. q̄ ut **C**icero ait nō ē diu-
turn⁹ magister officij: at vbi met⁹ abest mox d̄se-
rūtur inēdū eciā neci dant. **Q**uid ergo tu mis-
despicias studia lēaz qui paup es qui n̄ p̄ magnā
v̄tutē euadere in viz clarū nō potes: **Q**uid facis
obsecro: quid speras scripsit. semp iuuentutis florē
tibi dūare: **A**n n̄cis tanq̄ flos agri iuuēt⁹ ē qui
māe n̄tet v̄spē v̄o arescit. nichil ē veloci⁹ tēpere
nichil qd̄ magis fugiat. volat sp̄ irremeabile t̄p⁹
Tu t̄i pulch̄ videris dū etas robusta. dū iuuēt⁹
florida viret. nō cogitas istāe senectutē nō vides
q̄a dies q̄hbet aliqd̄ detrahit forme tue **A**liqua
forsitan formosa puella tuo capta nitore te cepit
teq; q̄si catheis ligatū retinet. tu e⁹ delicias seq̄ris
bt̄m̄q; te putas dū ī āplex⁹ e⁹ v̄eis h̄ lōge d̄cept⁹
es. nam dū formā isti⁹ miraris formosiorē d̄leis
adolescētem nō eī lucifer ant hesper⁹ tā pulcher
q̄ sapiēti q̄ studiis atq̄rit lēaz. vnde et dice **P**la-
solebat qd̄ si v̄idi ei⁹ forma possit mirabiles sui
amatores excitaet. **T**u tam̄ hec oia d̄seruisti ne
tu⁹ genitor dixit. vici te ut opinoz ipet⁹ iuuentutis
cogita mi **A**nthoni q̄a nō semp iuuenes sumus

15

Fedi obsecro i via et te ipm tibi vendica. Inque
ineptias iuuentutis et viru te esse memento. Omnia
hec ptererunt quib9 mo letaris etas. vahtudo. for.
delicie. voluptates. sola nos si sel recepta fuit vl
q; ad morte sapien comitat. et p9 morte vita alia
beatissima pbet. **H**ac igit rogo mi Antoni ut oib9
alijs eb9 p9 teegu pōitis adipisci studeas. qd tuc
teinu facies si phie dedeis opera et qd assidua lec
tione didiceis in op9 deduxeis. **A**d qua re ia tpd
e ut te accigas nec cu hodie possis bn uiue etas
dicas incipia **V**ale

Cius de Cnee alia epistola **C**ur libri amuletur

Reas **D**iuu9 impial **D**ecreta9 **H**a
Significo **J**ohani comiti de lupfe **S****P****D**
In scriptis veter tria iueio. q nri pti ne
gligut parū alleq nō valēt. **E**leg atia; ei et gūita
te **I**marū qb9 vetusti codices edolēt nequeūt nri
seculi hoēs imitari quod vhtatissim euo poti fuit
alloquōes sizulares enūciare et se in eplāz capi
te pone possent nri. s supina qdā ignorā decepti
dū blandiri volūt oēz orōis textū ofūdūt. vos p
cor iquiūt vob suplico **C**esar vraz maiestātē ap
pello vēm officū iploro vraz clemētiam obtestor.
redidite iudiciū inopi. iudicate potētē. meā cala
mitatē rēpitate. nēo vos magis q iusticia moueat
cesar. et in hūc modū ihmita. hoc et m face liceret
sed veterē morē magis amēdo. et cū sumos illos

imitari sapientes i eloq;tie atq; phie studijs neq;am
in hac cte pte ipoz vestigijs inherere. Ideoq; te q;
uis clao sanq;ne creet et multa doctrina sis fret;
sigulari appellcoe saluto. et sicut Iulio cesari scri
bes Cicero se antepoebat sic et tu equo aio ferres
Enea tuu i ipo pmo eple agulo itueri. q; nō ato
gatis s; vetes imitatis ē. q; ignoiaā modernoz
scie pfero. **N**ūc qd ex te velum paucis accipe. re
tulit vir mitis et m̄ amicissimus imō aliter ego
Michael phullendorh; te pluib; libris habūdate
q; noia eia m̄ pscpsit. inē ulos n̄nulli sūt q; ui
sere cupio nō q; atea nō plegeti s; q; diu uls caui
et sic aie; p; magnā tps incapedinē auidus ē
aia uidēdi sic m̄ cupiditas est cōtubernales ulos
meos q; n̄m̄iū puat; fui i domū vetipere et per
aq; t; esse cū eis. h; p̄t m̄ p̄staē huaitas tua ut
me michael iustruxit. ē ei apd te **Q**uidi; d; tristib;
d; ate amādi; z amois t̄medio. **T**erēa; q; comic;
et **I**herēi; in eplis quos tā expeto relegē q; nūc
paschale adesse diē ut piscib; atq; oleib; et oleo
semotis vesci carnib; possi. quod desideiū si tua
benignitas iplerit. magnō me tibi nequ; retēbis
obnoxii; retubesco dū sic scribo. nāq; cū nulla inē
nos vsuā p̄cesserit nullaq; nocō temeaiū qdāmo
uide; me bñficiū ex te petē. **Q**uisq; ei postcē aliqd
cupit an oia sese deb; metiri; z an i petratu sic dig
nus rigida truciare cōsuā. ne postulatis carēs z

dāpno et irūsiōe mulctet. sed neq; hoc ego p̄tē-
misi. sunt enim nōnulle rōes que in spē faciūt te
meis votis annuiturū q̄s breuē tibi exponā. ne
me temē atq; icōsulce motū iudices. **O**mnes q̄
libros cumulāt. aut oblectari illis et fieri legēdo
pitiores cupiūt. aut videri amatoēs sapiēcie vō-
lūt ut trāscētos p̄ viā digitul̄ mōstrēt. hī sūt q̄
magnas et p̄ciosas habēt bibliothecas. i. q̄tū plu-
res **A**ristoteles **P**lato **C**icero **V**eneta **V**irgilis
Iuuis **P**linius et oīs vetustas delitescit. p̄ores q̄dā
ut gaudiū p̄fectū habeāt. opuscula cōicāt como-
dāt et in cōmodatū recipiūt trāscribi p̄mittūt et
tāto magis exultāt quātū uulgatioā sapiētū vi-
roz volūia cōspiciāt. **A**lij vō tanq̄ thesaur̄ libros
recōdūt et corrodī potū tinea et opizis murebus
q̄m in aptū dare voluit. nec tam diligētē vellus
aureū draco custodiebat. aut aditū orchi cerbe-
tus q̄m illi suos libros. quoz dūtārat margini-
bus et aureis bullis oblectāt nūq̄ quid interiūs
sit aut legētes aut itelligētes. q̄ si tu ex hīs esses
nūq̄ ul̄ tibi scribere ul̄ te alloqui tēptassē. s̄ aiūt
ōnes qui te norūt similem illis p̄oribus esse qui
poetas et oratores nō ut i tetro carcere claudas
sed ut ad tuā et cōmunē vtilitatē publices emere
cōgregareq; studes. aiunt p̄terea te fore i oibus
reb; liberalē benignū munificū et cū in oēs hoīes
tū in eos qui tuoz studioū amatores sūt largū-

atq; beneficiū. **H**is ergo allec⁹ morib⁹ decerni
has nicas lēas ad te dare teq; hortari rogare obse
crareq; ut p aliq^o tēp⁹ i vsū meū oratores ⁊ poe
tas quos p̄scripsi vniē p̄mittas. qm̄ ad te nichilo
p̄iores reūtenē s̄ potius p rīdēcia p̄ta et floridos
agros vno tēpe trāseūtes meū postq̄ ofabulati
aliquātisp̄er fuerūt tāq̄ recreati alacriores te re
petēt. quia null⁹ ē tam ḡtus locus nulla societas
tam iocūda cui⁹ nō aliq̄n emergat sacietas. **H**il
los igit̄ illos fac ut nō solū michi s̄ ut ip̄is eti
am geras morē. **A**d hec accēdit michael q̄ apud
te ē familiaritas huic etiā placeb̄ et is vadē cum
Ticio tui obſuātissio se dabit libros nō ituros
esse sinistrorsū. sed ad te pura fide remeāturos
Addo ⁊ tectū qm̄ michi etiā libri sunt q̄tū te po
tero cū vles p̄cipē sacere et sic vicissim tu meis
p̄teris codicib⁹ et ego p̄feruar tuis. **E**t ergo siēz
epistole donē credo me nō esse stulta peticōe vsū
si id postulo quod morib⁹ tuis est cōsentaneū oce
dere. si tu te michi potes ānuere si tua etiā in eo
v̄satur vtilitas si nō solū meā sed etiā michael
amātissimū tui cōmoditatē p̄moueo. **T**u fac ut
ratione poti⁹ obtineā q̄ cetera fortūa repellat mic
hiq; v̄a mancipio imp̄era. **D**atum i noua cui
tate **A**ustrie. v. **J**o⁹ Aprilis Anno **M**° ccc° xliiij